

Datum
2022-12-06

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2022-1090

Yttrande

Till
Socialdepartementet

Remiss från Socialdepartementet - Ett fönster av möjligheter - stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende **S2022/03649**

Sammanfattning

Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i utkastet till lagrådsremiss, men önskar lämna ett antal synpunkter. Malmö stad anser att utkastet bör kompletteras med en analys av hur den föreslagna processen vid omedelbar placering av ett barn i skyddat boende kan påverka befolkningens uppfattning av insatsen och våldsutsattas benägenhet att söka skydd. Det är positivt att det blir tillståndspliktigt för enskilda verksamheter att bedriva skyddade boenden, men det är av vikt att kompetenta mindre aktörer ges möjlighet att fortsätta bedriva verksamhet, framför allt kvinnojourerna. Vidare anser Malmö stad att utredningens kostnadsberäkningar grovt underskattar vilka ökade kostnader som kan förväntas av förslaget, och att det föreslagna datumet för ikraftträdande bör flyttas för att ge mer tid för verksamheterna att säkerställa rätt kvalitet och kompetens.

Yttrande

Skyddat boende – en boendeinsats enligt socialtjänstlagen

Malmö stad anser att det är rimligt att insatsen placering i skyddat boende föreslås omfatta även andra hotade personer än våldsutsatta i nära relation. Det kan dock behöva ses över hur placeringarna görs så inte exempelvis våldsutsatta med barn blandas med avhoppade från kriminella miljöer, samt vilka kvalitetskrav som ställs på respektive boende. Möjligheten att sekretessbelägga adresser till skyddade boenden är välkommet.

Barn i skyddat boende

Malmö stad ser positivt på utkastets ställningstagande att säkra barns rättigheter och stärka barnperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. Malmö stad välkomnar också att hänsyn tagits till remissinstansernas synpunkter genom att föreslå att placering i skyddat boende för ett barn vars vårdnadshavare motsätter sig det regleras i en ny lag. Genom det nya förslagets kriterier säkerhet *eller* hälsa kan troligtvis flertalet barn som lever med våld omfattas av bestämmelsen och få följa med sin utsatta vårdnadshavare.

Förslagen att införa en möjlighet att hemlighålla vistelseorten och begränsa umgänget med den andra vårdnadshavaren under tiden som barnet befinner sig i skyddat boende är även av stor vikt.

Malmö stad anser dock att processen kring besluten kan innebära en risk för att förslagen i praktiken leder till en högre betoning av rättssäkerheten för den andra vårdnadshavaren på barnets och den våldsutsattas bekostnad. Malmö stad har lång erfarenhet av att möta och stödja våldsutsatta personer med barn. När den våldsutsatta väl söker skydd är situationen ofta akut och en placering behöver vanligtvis göras inom ett par timmar. Den våldsutsatta kommer ha svårt att känna sig trygg innan processen kring en akut placering av barnet är färdig, vilket enligt processen i utkastets förslag kan dröja upp till flera veckor efter att insatsen aktualiserats. Väntetiden kan ha en negativ inverkan på den våldsutsatta, vilket också kan påverka barnet.

Eftersom processen liknar den process som sker vid tvångsvård med stöd av LVU, finns en risk att befolkningen uppfattar det som att placeringen utgör vård med stöd av LVU, vilket kan ha en avhållande effekt på att få våldsutsatta att söka hjälp. Det kan också höja konfliktnivån i förhållande till våldsutövaren ytterligare med risk för ökat kontrollbehov och våld. En beslutsprocess som följer den som finns i LVU riskerar därmed att motverka sitt syfte.

Den omfattande process som föreslås i utkastet till lagrådsremiss bedöms också innebära en betydande ökning av administration inom socialtjänsten. Utöver beslut enligt socialtjänstlagen för den vuxna våldsutsatta kan placeringen av barnet behöva prövas i flera instanser vid flera tillfällen. Malmö stad befarar att processerna kring handläggningen tar överhanden över det primära arbetet, det vill säga den våldsutsattas och barnets behov av skydd och stöd.

Det finns även en risk att inte alla barn i en syskonskara bedöms vara i behov av skydd, exempelvis om det finns barn från tidigare förhållanden som har en annan vårdnadshavare där barnet kan placeras. Detta kan innebära att den våldsutsatta hamnar i en situation där en placering på skyddat boende medför att hen också måste lämna ett eller flera barn i en situation där det kan vara svårt att upprätthålla kontakt. Även risken för detta behöver övervägas ytterligare.

Malmö stad anser därför att utkastet bör kompletteras med en analys av hur föreslagen process dels kan påverka befolkningens uppfattning av insatsen, dels våldsutsattas benägenhet att söka skydd. Det bör även utredas vidare om processen kan förenklas, exempelvis om det första beslutet om omedelbar placering för både den vuxna och barnet kan tas med delegation istället för att underställas förvaltningsrättens prövning. Malmö stad ser dock inget hinder för att fortsatt placering efter fyra veckor handläggs i enlighet med utkastets förslag.

Krav på skyddade boenden

Malmö stad instämmer i förslaget att det ska krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att enskilda verksamheter ska få bedriva skyddade boenden. Det är viktigt

att tillståndsprocessen utformas på ett sätt som möjliggör för mindre aktörer som levererar en bra verksamhet att fortsätta, trots att omfattande ekonomiska och juridiska resurser saknas. Detta gäller särskilt kvinnojourerna. Annars befarar Malmö stad att de mindre aktörernas roll i arbetet med att säkra skydd till våldsutsatta kan förminska eller försvinna, med följderna att hög kompetens och god förankring i samhället går förlorad.

Konsekvenser av förslagen

Malmö stad anser att det är nödvändigt att en ny lagstiftning följs av finansiering som täcker behov av ökade kostnader. Förslaget kommer att medföra betydande kostnadsökning för kommunerna.

Insatsen skyddat boende har tidigare inte förekommit i lagstiftning eller föreskrifter. Eftersom dessa styr finansieringsprincipen har kommunerna inte erhållit någon kompensation för placeringar på skyddat boende utan har helt fått finansiera placeringarna av kommunala medel. Det är därför nödvändigt att insatsen skyddat boende, som nu föreslås som en ny placeringsform, finansieras fullt ut och att kommunerna får full kostnadstäckning för denna mycket omfattande reform.

Förändringarna kommer medföra betydligt ökad administration och kostnader för kommunen. Det är nödvändigt att den nya lagstiftningen följs av finansiering som omfattar både ökade personalkostnader i kommunen och höjda placeringsavgifter. Malmö stad kommer att behöva rekrytera mer personal både för att utreda placeringarna av barn, för att alla barn ska få tillgång till en egen socialsekreterare och för längre uppföljning av barnen. Även många boenden kommer behöva anställa mer personal med högre kompetens för att uppfylla kvalitetskraven. Det krävs även finansiering av andra kostnader som större lokalytor och andra administrativa kostnader.

I förslaget anges att höjda tolkkostnader inte ingår eftersom detta regleras i förvaltningslagen. Malmö stad vill dock poängtera att förslaget, inkluderat processen för placering av barn utan vårdnadshavares tillstånd samt uppföljning, bedöms medföra betydligt högre tolkkostnader för kommunerna och att detta bör ingå i kostnadsberäkningen.

Den beräkning av dygnskostnad för placering som finns i utkastet kan möjligtvis gälla för personer som lämnar tidigt i våldsprocessen och som inte har några särskilda behov. Malmö stad kan dock konstatera att för personer med annan utsatthet, exempelvis allvarligt trauma, andra personliga och sociala svårigheter utöver våldsutsattheten, beroendeproblematik, behov av LSS-boende, psykisk ohälsa och unga med hedersproblematik är dygnskostnaden betydligt högre. Det är även troligt att införandet av insatsen skyddat boende kommer att medföra att boendena kommer att höja avgifterna för barn, som idag inte omfattas av placeringsbesluten. Det anges också att det bedöms att tiden i skyddat boende i genomsnitt uppgår till 60 dagar. Malmö stads erfarenhet är att detta snarast är längden på *en* tillfällig placering, och att det inte är ovanligt med både längre placeringar och att personen tvingas byta boende flera gånger. Malmö stad bedömer att 4-6 månader, det vill säga 120-150 dagar, är mer

överensstämmande med utfallet i hur länge en genomsnittlig placering varar. När det gäller personer med särskilda behov kan en placering pågå i upp till ett år. Detta gäller särskilt personer som har långt till självförsörjning och därmed har svårare att få ett eget boende. Kommunernas reella kostnader för placering i skyddat boende är därmed betydligt högre än vad som anges i utkastet till lagrådsremiss.

Malmö stad anser att det är bra att kommunerna ersätts för att stimulera kvalitetsutvecklingen i arbetet med skyddat boende. Det behövs också avsättas medel för informations- och dialoginsatser riktade till befolkningen, både för att informera om lagstiftningen och stöd- och skyddsinsatser, men också för att undvika missförstånd och desinformation. Dessa insatser behöver ske både nationellt och lokalt och gärna finnas tillgängliga på olika språk inklusive teckenspråk.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 respektive 3 juli 2023. Malmö stad kan därmed konstatera att det rör sig om mycket kort tid mellan beslut och att lagen träder i kraft. Malmö stad vill poängtera att det kan medföra svårigheter att rekrytera nödvändig kompetens och säkerställa att boendena kan uppfylla de krav som ställs, speciellt vad gäller individanpassade insatser och barns behov av stöd- och hjälpinsatser.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Julia Campbell
.....